

Educació Ambiental: Diagnosi dels equipaments del Parc del Garraf

Autors: Hernández, J., Méndez, V., Serra, R. i Solà, A.

Tutors:

Boada, M., Duch, J.,

García, E., Rieradevall, J.,

Universitat Autònoma de Barcelona Llicenciatura de Ciències Ambientals

Paraules clau: educació ambiental (EA), Parc del Garraf, equipaments, activitats educatives

RESUM

El present projecte es centra en l'estudi de l'educació ambiental als equipaments del Parc del Garraf. Amb l'estudi de les característiques d'aquest tipus d'educació en aquests equipaments, que es troben tant a l'interior del parc com fora, però amb influència directa sobre ell, s'ha pogut constatar que l'educació ambiental és l'eina principal utilitzada per a articular la coneixença del parc i apropar els usuaris al medi natural del Garraf, materialitzant-se en una elevada i diversificada oferta de programes i activitats. A l'anàlisi realitzat, es determina que segons la naturalesa dels equipaments estudiats, el tractament d'una mateixa temàtica es desenvolupa de manera molt diferent en funció de les seves característiques intrínseques i els recursos disponibles.

Finalment s'ha elaborat un conjunt de propostes per tal de millorar els programes d'activitats, la infraestructura i el conjunt de característiques dels equipaments seleccionats, relacionats directa o indirectament amb l'educació ambiental.

RESUMEN

El presente proyecto se centra en el estudio de la educación ambiental en los equipamientos del Parque del Garraf. Con el estudio de las características de este tipo de educación en estos equipamientos, que se encuentran tanto en el interior del parque como fuera, pero con influencia directa sobre él, se ha podido constatar que la educación ambiental es el medio principal utilizado para articular el conocimiento del parque i acercar a los usuarios al medio natural del Garraf, materializándose en una elevada i diversificada oferta de programas y actividades. En el análisis realizado se determina que según la naturaleza de los equipamientos estudiados, el tratamiento de una misma temática se desarrolla de manera muy diferente en función de sus características intrínsecas y los recursos disponibles.

Finalmente se ha elaborado un conjunto de propuestas por tal de mejorar los programas de actividades, la infraestructura y las características de los equipamientos seleccionados, relacionados directa o indirectamente con la educación ambiental.

ABSTRACT

The present project tries to focus on the environmental education's features about the equipments at the Parc del Garraf. With the study of this type of education features about these equipments, which are located both inside the parc as outside, but with direct influence on it, it has been shown that environmental education is the main tool which is been served to manage knowledge about the parc and to zoom the Garraf's environment to users, which is materialized in a high and diversified offer about schedules and activities. In the analysis we have done, depending on the type of the equipments we've studied, the treatment of a single subject is very different instead of their intrinsic features and available resources.

Finally, it has been developed a set of proposals to improve the schedules of activities, infrastructure, and the features of the equipments we have selected related direct or indirectly with environmental education.

INTRODUCCIÓ

Avaluar la qualitat i la diversitat d'activitats i programes que desenvolupen els equipaments del Parc del Garraf és clau per poder fer una bona diagnosi de l'estat de l'educació ambiental en aquests moments.

L'EA ha esdevingut en els últims anys un element important en la motivació, conscienciació social de la gestió dels espais naturals i la recuperació i manteniment del patrimoni natural que ens envolta.

La conferència de Tblisi (1977) va ser el punt de partida a nivell internacional de l'EA, ja que va assentar els primers criteris i directrius a partir dels quals

desenvolupar l'actual educació ambiental.

En el context territorial de l'estat espanyol, es pot dir que Catalunya ha sigut la pionera en l'introducció del concepte d'EA, i per tant la que més avançada està en aquesta temàtica.

Per poder fer l'anàlisi d'una mostra suficientment representativa, s'han escollit quatre equipaments de naturalesa, característiques i propostes diferents respecte al plantejament de l'educació ambiental dintre els seus programes d'activitats. En funció de l'equipament, hi ha una relació molt diferent amb la Pleta, el principal equipament del parc. N'hi ha que tenen un acord amb la Diputació, d'altres amb règim de concessió de la direcció de

l'equipament, altres són gestionats directament per un ajuntament, o uns altres privats amb una política de gestió totalment independent i amb una relació amb el parc reduïda únicament a l'ubicació geogràfica.

L'anàlisi de l'educació ambiental en aquests equipaments no es limitarà únicament als programes d'activitats que proposen, sinó també a les característiques físiques i d'infraestructura pròpies, que poden ajudar o no a desenvolupar aquest tipus d'activitats. També es té en compte la presència de tecnologia sostenible als equipaments, tant pel fet de suposar un avenç i un estalvi per a l'equipament, com per la possibilitat de introduir-lo en alguna de les activitats d'educació ambiental.

METODOLOGIA

Per a la realització d'aquest projecte s'ha dut a terme una recopilació d'informació referent a l'EA, tant en el context històric com en el geogràfic en el cas concret del Parc del Garraf.

Un cop obtinguda la informació de base sobre l'EA s'ha prosseguit amb la selecció d'uns quants equipaments, tan

de dins com de fora dels límits del parc, i la recopilació d'informació *in situ* mitjançant entrevistes amb els seus responsables. La informació detallada sobre la infraestructura i característiques de les activitats dels equipaments, ha estat facilitada pels mateixos responsables, a través del projecte educatiu i de les dades de seguiment d'usuaris.

Tractada la informació referent als elements dels equipaments susceptibles de poder tenir influència envers l'educació ambiental que desenvolupen, s'ha procedit a fer una comparació entre els equipaments seleccionats per extraure'n unes conclusions generals, i poder fer una valoració global de l'educació ambiental al Parc del Garraf.

Taula 1: Comparació dels equipaments

	Tipologia equipament	Blocs temàtics	Nº Activitats	Activitats dirigides a:	Nº Usuaris any 2008	Recursos Humans	
						Fix	No Fix
<u>Can Pere</u>	Privat	-M. natural -M. animal -Paisatge -Caminades	6	EI, EP Públic en general	6409	Si	Si
<u>Can Grau</u>	Públic concessionat	-M. natural -M. social -Oci -Caminades	78	EI, EP Públic en general	3193	Si	Si
<u>Cal Ganxo</u>	Públic municipal	-M. natural -Ec. urbana -E. Ambiental -Altres	68	EI, EP, ESO,Batx CFA, PQPI, AMPA Públic en general	13858	Si	Si
<u>El Pinar</u>	Privat	-Astronomia -Oci - M. Natural - E. Ambiental -Arqueologia	63	EI, EP Públic en general	3736	Si	Si

Font d'elaboració pròpia

RESULTATS

Després d'haver fet l'anàlisi de cada equipament, es realitza una comparació entre sí per tal de determinar: el grau de desenvolupament dels programes

educatius que s'oferta i els seus destinataris, el nombre d'usuaris, els recursos humans, i els blocs temàtics.

Amb la Taula 1, es comparen els equipaments analitzats i es conclou que Cal Ganxo és l'equipament que presenta

els millors resultats globals, al disposar de blocs d'activitats millor programats, major nombre d'activitats, tipus d'usuari a qui van dirigides molt diversificats i una disposició de recursos humans àmplia mitjançant personal fix o temporal. A més a més, és l'únic que té un bloc d'activitats dedicat específicament a l'Educació Ambiental i programat com a tal, mentre que la resta d'equipaments afronten l'Educació Ambiental des d'altres blocs temàtics, generalment des del bloc del "Medi Natural".

PROPOSTES DE MILLORA

Les propostes de millora d'aquest projecte es divideixen en els apartats de instal·lacions i educatives, per poder fer una bona diferenciació de l'àmbit en el que han de millorar els diferents equipaments. Tot i això, estan relacionades i la millora en les instal·lacions segurament facilitarà la millora en els programes educatius.

PROPOSTES DE MILLORA DE LES INSTAL·LACIONS DEL PARC DEL GARRAF

CAN GRAU

- Recuperació de la "bassa dels ocells".
- Necessitat d'un porxo o una zona coberta.
- Millorar l'acondicionament d'algunes sales de la masia.
- Arribar a administrar l'observatori astronòmic.

CAN PERE

- Deixar de regar els camps de cultiu amb l'aigua de piscina (contaminades encara per algicides i clor per ser insuficient el temps d'evaporació).
- Incorporar mesures de sostenibilitat i aprofitament de l'energia de manera sostenible.
- Utilitzar el porxo on hi ha exposades eines tradicionals agrícoles a la paret com a "museu" agrícola, i incorporar-lo al programa d'activitats.

CAL GANXO

-Col·locació de plaques solars tèrmiques i fotovoltaiques i sistema de recollida d'aigües pluvials.

-Millora i manteniment adequat del llit de còdols i la depuradora biològica.

-Introducció d'aparcament per a les bicicletes.

EL PINAR

-Instal·lació de plaques solars tèrmiques i fotovoltaiques.

-Instal·lació de polsadors a les aixetes i les cisternes.

-Utilitzar el compost per adobar l'hort.

-Introducció de la producció de vegetals i hortalisses de manera natural i ecològica.

-Recollida d'aigües grises i de pluja.

PROPOSTES DE MILLORA EDUCATIVES AL PARC DEL GARRAF

CAN GRAU

-Millorar i potenciar el itinerari sensorial.

-Ampliar algunes de les activitats del bloc de caminades.

-Idear un programa d'aprenentatge en l'educació ambiental per a usuaris de caps de setmana i per a AMPAs i associacions.

-Introduir rutes amb BTT pels usuaris de cicle superior, entitats, etc.

-Millorar els cartells informatius d'estalvi (més grans i vistosos).

CAN PERE

-Personal amb un major grau de coneixement en educació ambiental

-Millorar els cartells informatius de la granja.

-Fer l'herbari virtual o tenir mostres ja dissecades.

CAL GANXO

- Introduir més temes d'educació ambiental als programes d'activitats.
- Disseny d'itineraris botànics, geològics i ecològics adaptats per a discapacitats.
- Introduir un circuit de senderisme i/o BTT als voltants de la masia, senyalitzat amb cartells informatius.
- Ofereix les activitats d'entre setmana els caps de setmana i dies festius, per diversificar el tipus d'usuaris.

EL PINAR

- Afegir itineraris geològics com ara el jaciment de Cal Valent.
- Augmentar el nombre d'itineraris per a l'observació de la flora i fauna salvatge.
- Organitzar sortides al medi natural per a l'estudi dels efectes del foc i recuperació natural o de recuperació antropogèniques.
- Tallers sobre les tècniques artesanals i tradicionals de la zona, sobretot en el cultiu de la vinya.

BIBLIOGRAFIA

ESTERUELAS, A. ; GAYA, C.; LLEIXÀ, N.; VILLALBÍ, N. (2005) Educació Ambiental al Parc de Collserola i Ecoauditoria: El cas de Can Coll. J. Rieradevall, M. Boada (tut.) Projecte de final de carrera. Universitat Autònoma de Barcelona. Llicenciatura de Ciències Ambientals

Pàgines web:

<http://www.castelldefels.org/calganxo>

(Ajuntament de Castelldefels)

<http://www.colonieselpinar.cat> (Casa de colònies el Pinar)

<http://www.diba.cat/parcsn> (Diputació de Barcelona. Xarxa de Parcs Naturals)

<http://www.esplai.org/accc> (Fundació Catalana de l'Esplai)

http://mediambient.gencat.cat/cat/ciutadans/educacio_ambiental (Generalitat de Catalunya. Medi ambient)

<http://www.icc.cat> (Institut Cartogràfic de Catalunya. ICC)